

TANEC PĚTI RYTMŮ

PŘEDKLÁDANÉ V ROCE 2024 NA ÚSTAVU FILOSOFIE A RELIGIONISTIKY FF UK

Autorka: Barbora Svěráková

Práce se zabývá představením improvizací taneční metody Tanec pěti rytů, kterou zasazuje jak do užších dějin jejího vzniku a nauky, která za ní stojí, tak do širšího kontextu alternativní spirituality, z jejíhož světónázoru vyrůstá. Navazuje tak na sérii prací, které poukazují na konkrétní realizace duchovního proudu alternativní spirituality, jejíž popularita v Česku narůstá, ale přesto kvůli své neinstitucionalizovanosti zůstává nadále akademicky málo zmapovaná.

1) Struktura argumentace: 5/8

Struktura práce je čistá a srozumitelná. Postupuje od obecného úvodu, přes shrnutí života a díla zakladatelky tohoto hnutí, až k představení hlavních bodů nauky. Poslední třetinu práce se autorka věnuje religionistické interpretaci tří konceptů, které vzešly z autorčina studia primárních materiálů. Plynulost a čtivost textu má sestupnou tendenci. První kapitoly se čtou výborně, autorka „lehkou rukou“ shrnuje literaturu, kterou si pro tyto kapitoly načítla. Obzvláště bych ráda vyzdvihla perfektní komentář k použité metodologii a práci s jednotlivými typy pramenů (s. 7-8).

Má jediná poznámka k úvodu by pak mířila k deklarované „neutrální pozici“, kterou v práci chce autorka zastávat. To je jistě pro tento typ práce správné, nicméně kdyby autorka zmínila osobní motivaci, proč se svou bakalářskou prací rozhodla psát na toto téma, celkový obraz by byl ještě jasnější.

Kapitola o nauce - „mapách“ - byla čtenářsky výrazně nepřívětivější. Myslím, že využití doprovodného obrazového materiálu, na kterém by byly jednotlivé síly, rytmy, stezky a mapy přehledně graficky zachyceny, by orientaci v textu neskonalé usnadnilo.

Jak již bylo předznamenáno, poslední, analytická část práce pak z mého pohledu představovala pro autorku největší výzvu. Zde je totiž vidět jasný předěl mezi opuštěním bezpečných vod shrnování primární a sekundární literatury a vyplutím na volnější moře vlastní interpretace.

Obecně pro všechny tři interpretační podkapitoly (šamanismus, duše a ego, konflikt s křesťanstvím) platí, že autorka se místo analýzy pouští do pouhého „překlada“, tedy místo toho, aby ukázala síť souvislostí a hlubších vztahů, její interpretace často spočívá v „odvysvětlování“, případně v opisech za pomoci jiných slov, např. v kapitole duše vs. ego se dozvíme, že „Můžeme zde vidět, že duše je jasně pozitivní, zatímco ego negativní.“ (s. 36) Jenže už se nedozvíme, kdy se z původně neutrálního pojmu „ego“ stal pojem pejorativní, ani proč je vystavená dichotomie duše vs. ego důležitá, ani proč rozuzlení v spočívá v ovládnutí, nikoli odvržení ega (s.37).

Interpretační linka o šamanismu a psychedelických pak trpí tím, že autorka se spoléhala převážně na skripta dr. Kosticové, které ovšem – z logiky věci – nemohou jít do takové hloubky, který by diplomantka pro svou analýzu bývala potřebovala, a dnes již zastaralou monografii Mircei Eliada. Tak autorce úplně unikla linka mezi Gabrielle Roth a učením Michaela Harnera, se kterým se Roth musela znát z Esalenu. Právě v jeho díle by našla jinou koncepci „změněných stavů vědomí“ coby běžné součásti našich životů, ke které lze získat jednoduchý přístup, např. pomocí bubnování (nebo tance), stejně jako společné odmítání entheogenů (s.30). Vždyť i její iniciační šamanský zážitek byl pod vlivem extatických bubnů (s. 30)!

Místo toho se snaží interpretovat šamanismus G. Roth přes analýzy Mircei Eliada, což drhne. Když např. autorka mluví o propojenosti mind-body-spirit při léčení, komentuje to slovy: „To navazuje na šamanské vnímání ztráty duše jako projevu nemoci, o kterém mluvil Eliade.“ Jenže Eliade mluví o ztracené duši v mnohem tradičnějším slova smyslu, kdy ztráta duše znamenala fyzické onemocnění nebo prokletí. Mluvit o ztracené duši v souvislosti s dlouhodobým traumatem, jak o něm referuje i Roth („mohla konečně pustit všechnu zátěž, kterou držela“, s. 30), je mnohem mladší fenomén, opět spojený s Harnerovou *Nadací pro šamanská studia* a konkrétně s jeho spolupracovnicí Sandrou Ingerman. A jak diplomantka myslí větu: „Lze ho [neošamanismus]

považovat za součást širšího šamanského kontinua, které sahá od dávné minulosti až po současnost...“ (s. 27)?

2) Formální úroveň: 6/8

Jazyk práce je na velmi dobré úrovni, našla jsem jen několik drobných gramatických a typografických chyb (jednoznačkovky na konci řádku). Občas by si některé emické pojmy zasloužily grafické zvýraznění, aby bylo jasné, že se jedná o terminologii v rámci nějakého učení, nikoli o bezpříznakové konstatování (např.: „Zabývala se jeho technikou, jak být sama sebou a jak potlačit své ego.“ (s.15)

Na pár místech text trpí tím, že se do něj autorka snažila vměstnat všechny informace, které nabyla, bohužel na úkor plynulosti textu, který tím zahltila zbytečným fun trivia. (Např. Sutcliffova diskuze o vhodnosti pojmu new age, s. 11, nebo dovětek, „...ale také organizoval skupiny sensitivity pro své studenty,“ s. 14).

U uváděných jmen postrádám krátkou informaci, o koho se jedná. Autorka tak činí jen u „německého historika náboženství Hartmuta Zinsera“, u ostatních jmen jejich povědomí u čtenáře předpokládá, což jde proti dobré zvyklosti jednotlivé aktéry, kteří prostupují textem, představovat. Také nechápu, proč o zakladatele hnutí referuje pouze jejím křestním jménem (Gabrielle), když u všech ostatních používá přímení.

Co ty týče formální úpravy poznámkového aparátu, chtěla bych vyzdvihnout a pochválit autorčinu profesionalitu: diplomantka cituje poctivě (někdy snad až příliš úzkostně, viz s. 18-22), drží jednotný citační styl a poznámky jsou krásně zacištěné. Jedinou, ovšem výraznou vadou na kráse pak zůstává nerozdělení pramenů na primární a sekundární v závěrečné bibliografii.

3) Práce s prameny: 6/8

Práce s prameny v první části jsou na velmi dobré úrovni. Literatura k obecnému kontextu tohoto hnutí, stejně jako antropologické práce na téma Tance pěti rytmů jsou zvoleny vhodně a na poměry bakalářské práce dostatečně. K primárním pramenům, vzhledem k povaze práce, také nelze nic namítnout.

Nedostatky ovšem shledávám v poslední, interpretační části, která v kap. o šamanismu spoléhá na zastaralou literaturou (Eliade) a skipta (Kostičová), v kap. o duši a egu nepřináší žádnou novou teoreticky relevantní literaturu a v kap. o křesťanství nepoužívá sekundární literaturu vůbec.

4) Vlastní přínos: 7/8

První část práce je svěžím kompilátem sekundární a primární literatury, kde autorka opakovaně prokázala, že umí elegantně pracovat s větším množstvím různorodých pramenů. V analytické části se pak pokusila o vlastní religionistickou analýzu, což hodnotím pozitivně navzdory tomu, že jsem vyjádřila výhrady k některým jejím závěrům a postupům. Chlít po diplomantce, aby na novém primárním materiálu ukázala vlastní originální závěry, by bylo nespravedlivé. Na druhou stranu, pevnější zasazení její interpretace do konceptů, se kterými celou dobu pracuje (např. holismus, harmonie dualit nebo wellbeing), by nebylo tak nesnadné a celé práci by to velmi prospělo.

5) Obecný přesah práce: 6/8

Práce sice nepřináší žádné obecnější teoretické koncepty, bude nicméně zajímavá nejen pro akademickou obec, která se zajímá o alternativní spiritualitu, ale i pro laickou veřejnost. Akademikům poslouží jako další potřebný střípek do mozaiky názorných ukázek různých projevů alternativní spirituality, veřejnosti přehledně a zasvěceně tuto formu taneční improvizace představí.

Celkové hodnocení: 30 bodů

Práci navrhuji přijmout k obhajobě a hodnotím ji 30 body, tedy *velmi dobře*.